

ga vpliva na gospodarstvo teh podjetij preko upravnih odborov.

Gospod Medvešček trdi, da te gospodarske ustanove, ki nosijo učiteljsko ime, niso naše, niso učiteljske. Celo tako daleč je drzen s svojo trditvijo, da je bilo morda nekoč to naše, sedaj ni več. Ta trditve se hitro ubije sama, če pogledamo le pravila vseh teh gospodarskih ustanov.

Pravila pravijo: Zadržniki Učiteljske tiskarne smejo biti le učitelji; združniki Tvornice učil smejo biti le učitelji in profesorji in tudi upravni odbor tega podjetja sestoji iz učiteljev in mnogih profesorjev; člani Učit. konvikta so lahko le učitelji, Učiteljskega doma tudi le učitelji, Učiteljske Samopomoči le učitelji in profesorji in Učiteljskega zdraviliškega doma v Rogoški Slatini le učitelji.

Če so člani teh podjetij lahko le učitelji in samo učitelji, potem menda ni treba dvoma, da se lahko ta podjetja nazivajo učiteljska in ker služijo v korist in povzdigo učiteljskega stanu, torej našo korist, jih menda tudi lahko imenujemo »naša«, kar s tolikim zasmehovanjem ironizira g. Medvešček.

Kako malo se je sploh pogledal gosp. Medvešček v gospodarska podjetja kaže dovolj to, da Učiteljsko hranilnico in posojilnico kar kratkoma vtakne kot podjetje Učiteljske tiskarne, dasi s tiskarno nima nič skupnega in ni v nobeni zvezi ter je vsako za-se gospodarska ustanova, vsaka s svojim upravnim odborom. Zlohota pa je njegova izjava glede Tvornice učil, ki tudi ni del tiskarne in je to sedaj zadeva upravnega odbora, ki ima na podlagi te izjave priliko, da zadevo po tiskovnem kakor po splošnem kazenskem zakonu obravnava z g. Medveščkom lahko pred sodiščem. Enako se lahko tam obravnava tudi druga namigavanja, ker gospod Medvešček ni niti član podjetij, ki jih kritizira in tudi če bi bil, je njegova dolžnost iznašati stvarno kritiko naprej pri občnih zborih podjetij samih. Vsako drugo kritiziranje, ki je v škodo podjetja, je kaznjivo.

Ko se vprašanje Tvornice učil uredi, smo radovedni, če bodo imeli oni, ki sedaj demagoško begajo učitelstvo, še toliko poguma.

Da obstoječe gospodarske ustanove niso direktna last organizacije, kar ni prav g. Medveščku, je obsebi umevno, ker po obstoječih zakonitih predpisih biti ne morejo in morajo imeti vsaka svoj upravni odbor. Tudi je problematično vprašanje, ako bi bilo zdravo gospodarsko načelo, da bi bila ta podjetja direktno odvisna od sklepov organizacije, ker pri gospodarskih podjetjih morajo v prvi vrsti prevladovati gospodarski in ne drugi momenti, ki so odločujoči čisto pri kakih sklepih mase. Momentana dispozicija, celo pa demagoštvo ne sme imeti vpliva pri gospodarskih podjetjih, ker je to v škodo in sigurno propast podjetij.

Gre pa gosp. Medveščku za drugo, razumem, za demokratizacijo gospodarskih podjetij in v tem, s to temeljno njegovo idejo, se strinjam. Zato pa pravi g. Medvešček: »Koliko pa vas je, vprašam, delničarjev te akcijske družbe?«

Vem, kaj bi rad g. Medvešček! Da bi vsi člani organizacije bili tudi člani vseh gospodarskih podjetij, tako Učit. tiskarne, Tvornice učil, Učiteljskega zdraviliškega doma v Rogoški Slatini, Učiteljske Samopomoči, Učiteljske hranilnice in posojilnice, Učiteljskega doma in Učiteljskega konvikta. Tako bi moralo biti in tako bi bilo prav, da bi vsi člani imeli korist od teh zadrug in gospodarskih društev in bi vsi člani tudi pomagali tem ustanovam, kadar bi potrebovale pomoči. Gospod Medvešček misli, da bi vsi člani organizacije obvezno morali postati vsaj z enkratnim združnim deležem združniki stanovskih zadrug in z obvezno redno članarino člani stanovskih gospodarskih društev. Tako bi moralo biti in tako bi bilo prav!

Kdo pa je kriv, da ni tako? Danes so združniki vseh naših stanovskih zadrug poedini člani iz povečine vseh okrajnih učiteljskih društev. Pov UJU Ljubljana. Najvišje število članstva iz prav vseh društev je dosegla dosedaj Učiteljska Samopomoč; z obvezno članarino Učiteljskega doma in Učiteljskega konvikta, pa bodeta ti društvi imeli prvi včlanjene šele vse člane vseh društev v svojih področjih.

Učiteljska tiskarna je ob ustanovitvi l. 1906. pozvala člane vseh učiteljskih

društev »Zaveze« k pristopu, tako s Kranjske, Štajrske, Primorske in Koroške; ob vsakem občnem zboru se je pozivalo v poročilih k pristopu. Od l. 1908. dalje sem podpisani sam ponovno pisal o naši stanovski gospodarski osamosvojitvi v »Učiteljskega Tovariša« in pozival k pristopu in obveznemu članstvu vsega organiziranega učiteljskega k našim gospodarskim zadrugam in društvom. Po prevratu je Učiteljska tiskarna ponovno pozvala potom okrajnih društev vse učitelstvo, da naj pristopi v zadrugo. Enako je potom okrajnih društev pozival Učiteljski zdraviliški dom k pristopu vse učitelstvo; enako so šle ponovne okrožnice za pristop od Tvornice učil, Učiteljske Samopomoči itd. Ponovni so bili pozivi v »Učiteljskem Tovarišu«.

Ne morem pa prezreti zlohote, ponovno že g. Medvešček pojasnjeno zadevo, da Učiteljska tiskarna, Tvornica učil, Zdraviliški dom niso delniške družbe, temveč so le zadruge, od katerih prejemajo združniki le obresti od združnih deležev, ne pa dividend z ozirom na čisti dobiček. Vse drugo gre v razširjenje podjetja in v dobrodelne učiteljske in kulturno prosvetne svrhe. In od tega je bila tudi organizacija, Učiteljski konvikt itd. že mnogo deležna. Sklepajo pa o tem občni zbori posameznih podjetij. Spominjam samo na številne odpise, ki so jih napravila posamezna podjetja organizaciji, na prostor in drugo, kar ji nudijo, na darila iz čistega dobička občnih zborov itd. Če pomislimo, da bi sicer vsa ta sredstva za razvoj organizacije morala organizacija zahtevati od članstva in da se je čisti dobiček teh podjetij porabljal v korist učiteljskega in prosvete, pač lahko učitelstvo smatra ta podjetja za svoja, čeravno vsi učitelji in učiteljice še niso združniki vseh podjetij, kar pa lahko še postanejo. Občnim zborom pa ne morejo odrekati, da bodo smeli odločevati o svojih podjetjih.

Ne morem se strinjati tudi z haziranjem g. Medveščka, ko proglašuje sedanjim odbor Učiteljskega konvikta za nekak bojni kader v naši organizaciji, predvsem gospodarski organizaciji, ko pravi: »Zato je ideja gospodarske osamosvojitve, katero vidijo in propagirajo nekateri v rešitvi vprašanja Učiteljskega konvikta, zgrešena... Ne gre torej za konvikt v ožjem pomenu, »konvikt« je le tesna obleka, ki smo jo oblekli v silo in naglici tej veliki ideji... Vse, kar je trhlo na stavbi, bo porušeno...«

Gotovo je, da je bil konvikt oddan novemu odboru brez odpora le za to, ker smo še vedno prepričani, da bo odbor zidal na vseh naših organizacijah, ne pa rušil, kakor proglašuje g. Medvešček. G. Medvešček je storil zelo slabo uslugo Učiteljskemu konviktu s tem, da je proglasil javno novi odbor za bojni kader in zato ni vreden, da je v nadzornem odboru Učiteljskega konvikta.

Še eno izjavo g. Medveščeka moram zavrniti. On piše o zadevi načina izvedbe obvezne članarine za Učiteljski konvikt: »Delegati niso imeli toliko razumevanja in ne toliko moči, da bi jo sprejeli. Pustila se je odločitev društvom. In posamezna društva naj bi izpeljala to, kar ni mogla izpeljati celotna delegacija! Je-li to resno?«

Grešnik te zadeve sem jaz! Na seji ožjega sosveta v Štorah sem stal že na načelnem stališču, da obveznih obremenitev članstva z večjimi vsotami ni zdravo oktroirati s strani delegacije in je taka vprašanja treba postaviti na najširša tla, pred okrajna društva, preden se napravi obvezni skupni sklep.

Tovariš Lapajne sam je izprevidel, da je ta teza prava in je na delegaciji sam pristal na njo. Ako hočemo, da se taki sklepi tudi izvajajo, jih moramo postaviti v najširše odločevanje.

Sedaj se je večina društev s sklepi že tu in moramo zadevo izpeljati in jo bomo tudi izvedli, ravno radi tega, ker je bila postavljena rešitev na pravi temelj. Drugače bi pa dvomil na uspeh, če bi samo delegacija sklepala o tem.

Tako je tudi z drugimi podjetji in »osamosvojitvijo«, kakor naziva gospod Medvešček svoj »pohod«, ker članstvo ne bo samo osamosvajalo, temveč je treba tudi nekaj plačati pri pristopu in kjer igra gospodarski moment svojo vlogo, je treba več resnosti in informativnosti pred javnimi nastopi.

Če kje, je pri gospodarskih problemih le evolucionalna pot na mestu in je

vsak revolucijski pokret na škodo in gotova propast za vsako gospodarsko podjetje.

Operiranje s stvarmi, o katerih se ni dovolj poučen in beganje učiteljskega senzacijami, ki baje obstojajo in se doga-

Učiteljski dom v Mariboru.

Dne 2. t. m. je imel širji odbor U. D. v društvenih prostorih v Mariboru, Slovenska ulica 2, sejo, na kateri je vodstvo poročalo o svojem poslovanju in na katerem so se določile smernice za bodoče delovanje.

Iz blagajnikovega poročila je posneti, da se je v tekočem letu povečalo društveno premoženje za okroglo 50.000 Din. Gmotni položaj pa bi bil lahko veliko boljši, ako bi se založeni zemljevidi uporabljali na vseh šolah in če bi se številni tovariši(ice), zlasti mlajši, nekoliko bolj zanimali za društvo.

Glede članstva apeluje odbor še na onih par učiteljskih društev, ki še niso korporativno pristopila, da to sedaj store.

Dalje priporoča tovarišem(ice), ki so napram društvu še popolnoma indiferentni, da mislijo na prihodnost in na potrebo in moč solidarnosti in samopomoči.

Da ne bode mogel nobeden stanovski nezavednež društva izkoriščati, ko

JOSIP LAPAJNE:

Osvobojenje.

Preko burnih viharjev svojega življenja me je nesrečna usoda zanesla v obližje našemu stanovskemu krmilu, tako da tja in sem lahko čujem marsikaj, kar mi zelo olajša vest, tja in sem pa se naše misli — vsaj misli — znatno križajo.

Izšel sem iz dobe, ko je bila »šola politicum«, vladalna kocka državnih, deželnih in zakotnih političarjev. Radi šole same je obstajal nekak spor med državo in cerkvijo, dočim je bilo učitelstvo samo le igračka tako enim kot drugim eksponentov.

Ves naš boj se je tedaj osredotočal na našem stanovskem pravu, osvoboditvi iz krutih klešč, ki niso poznale nikakega usmiljenja. Kot lisica si moral iz pasti odgrizniti nogo, da si se splazil v svoj brlog, od koder si smel samo še v temni tavatj po obzorju, ki je srečne navdajalo ob svetlobi, ki je ječala od rožljanja tesnih spon prostovoljnih sužnjev.

Došlo je osvobojenje. Boj za krulj je bil dobojevan, vsaj pisali smo tako. Učitelstvo je bilo oproščeno spon, skakljalo od veselja kot psiček, ki ga spustiš z verige, skakljalo in naravno zopet nastavilo vrat, da mu privajena gradanca oklene dolgoletne zarezze.

Hodim od zborovanja do zborovanja, od kongresa do kongresa, toda povsodi jadikovanje, ozlovoljenje, prtajeno godrnjanje. Pa nad čem?

Tu čujem moža navdušenega demokratskih idej, ondi slišim glasnika reformiranega socializma, narodni sociallec skuša nacionalne ideje združiti s svojo življenjsko eksistenco, radikalni borec je nejevoljen, da se mu ne priznava predpravica, ki sodi veličini njegove partije, hlastanje radičevcev po glavah, ki so jim bile usodne, prehaja v strast, komunist, ki je na prvem kongresu rjovel kot lev, danes izza vladnega plašča praska vseprek, kar doseže, mi sami, stari liberalci, pa jahamo onemoglo truplo zatajene pokalice, radujoč se veselega koncerta, ropotajočega bobnenja, ki nas obkroža vsepovsodi.

Kaj hočete, saj smo ujedinjeni, ujedinjeni od Triglava do Kajmakčalana, od zenita do nadirja!

In »12 hiljada nas ima,« to je sila, nepremagljiva, neprecenljiva. »Pa onda?«

Pesimist, tako mi pravijo že od nekda, zajašem konja, zdaj železnega, zdaj dvokolnega, pa se zapodim med nje, med one vse, tu same, ondi skupne. Mrkih pogledov, mirnega vedenja me Mežičani sprovedejo v svoje okrožje. Šola. Prva soba: Orlice; druga: Sokolice. Gledam po tleh — nič las. »Gre to?« »Gre!«

V topilnici: nagaj možje, neznozna vročina, strupen zrak. Prijazni pozdravi, učitelju borcu, sočustvujočemu. Molče korakamo mimo hrama kapitala, ki bije

lajo, teror in sklepi pri gospodarskih vprašanjih, ki bazirajo na umetno in momentano ustvarjenih razpoloženjih — je prosta demagogija, ki »e pri gospodarskih vprašanjih vedno maščuje.

Ivan Dimnik.

bode nudilo ugodnosti, se bode vodil natančen seznam plačujočih članov.

Ker morajo vsi člani UJU prispevati za kopalnice na jugu, moramo tudi doseči, da nam pomagajo na enak način srbski in hrvatski tovariši graditi naša konvikta v Ljubljani in Mariboru.

U. D. izda tekom tega šolskega leta zemljevid celjskega okrožja in pripovedke in pravljice iz naše oblasti, do začetka prihodnjega leta pa koloriran državni grb.

Da učitelstvo ne bode delalo vedno le za druge, prosj odbor tovariše(ice) na deželi, ki prireajo razne veselice in slavnosti, da zahtevajo, naj se izroči del čiste dobička prireditve U. D.

Prihodnji občni zbor se vrši dne 19. marca 1926.

Končno se je še sprožila misel, naj zbira društveno vodstvo igre za šolske odre in jih proti primerni odškodnini posojuje šolam.

Pomagajmo si sami, in bog nam pomore!

boj — in s kom? — z učiteljem — in radi česa? — radi šole in politike.

Pa se zakadim gori v Haloške hrame. Strašna vročina. Kot kamen trde kepe se vale izpod težke rovnice, težak znoj kaplja dol na sladki sad in se meša z opojnim sokom, ki meša glave vsem tolikim, ki ne poznajo gorja vinogradniškega trpina. — »Težka dohodarina nas tare, gospod učitelj!« »Pa saj ste radičevci, on naj vas spasi!« mo odgovori moj tovariš. Molče sem odšel. Doli smo se našli. V veseli družbi. Samo, da veselo je!

Ni li Prekmurec tožil, da ga ne poznamo? Ne njegovega dela, ne trpljenja. Pa hajdi gori! Usidram se v gostini! Zabavljanje vseprek, nad državo, nad šolo, draginjo. Poslušam učitelja; samo ven, ven, na Kranjsko. Ljudstvo nas sovraži, Madžaroni zaničujejo, nimamo niti najpotrebnejšega za življenje. Tovarišica se izreka pohvalno. Ima lepe uspehe v šoli, prireja igre, telovadi v madžarski šoli. Sreča ji je milejša; pa kakor povsodi, šablonsko se ne dajo ceniti ne razmere, ne povodi.

Doji v bojanskih nižinah in dolinah naletim na tovariša, ki zbija na radičevski boben in pritrkava z demokratskimi renami, ozlovoljen je nad stanom, plača mu je preborna, na vrtu skrbno goji plevel, v gostilno nam zbere veljakov, politizira se na debelo, zabavlja »en gros«, »kačane« so prenapolnjene prekrizano sedečih mož, ob zamreženih oknih se skriva suhljati ženski obraz in vsem tem »revezem« država ničesar ne da, vzdržujejo jo pa sami oni, pa samo oni tam s Kupreškega kakor Livanjskega polja. Pa nikogar ni, ki bi enemu kot drugemu prilival hladilne pijače!

Pridružim se slovenskim zemljevidnikom k izletu v Srbijo. In jaz, ki sam trosim seme po njivah in kobacem ob plugu, ne smem izdati, da sem kmet, ker ne znam po kmečko ukati, bogvaruj, da bi se izdal za učitelja! Vsa prireditve bi trpela na ugledu, kakor da bi jo priredili učitelji. In doli po Srbiji nas sprejema srbski učitelj s srbskim otroci in nas učiteljev je četvorica, pa naj molčimo! Ne! Vmešamo se tu, vmešamo tam, na željo prvih slovenskih ratarjev. Iskrena beseda je kar najbolje učinkovala na preprostega seljaka, ki nas je sprejemal, kakor da smo mu mi prinesli odrešenja. Življenje učitelja samega pa je tesno strnjeno z žitjem okolice, ki ga obdaja.

In pridem domov. Tovariš veže culo, da se preseli v mesto. Zakaj? Star sem. Oblasti me večkrat pozivajo, zdravnika rabim. Noge so mi oslabele za pešhoje, vozniki so predragi. Ondi v mestu mi vse to odpade. Tu na deželi za drag denar komaj spravim skupaj potrebnih živil, s špecerijo se moram zalagati za vso zimo, ker me sicer sneg zapade, a daleč okoli ni nobene trgovine.

ne. V mestu vsega tega ne občutim. Pa otroci bodo lažje študirali ob moji rami.

»Gotovo imaš že dekret v žepu?«
»Dekret? Saj vendar ne morejo prezreti mojih let, mojih dolgoletnih težav!«

»Prestar jim boš, prijatelj!« mu pravim. »In muzicirati ne znaš! Svet ljubi mladih, veselih ljudi, da z njimi ali vsaj za nje uka, ne pa da toži o družinskih skrbeh in zdravnikih.«

»Motiš se, dragi!« mi pravi. »Doli so mojemu sošolcu ravnokar podelili dvoje užitnih mest, pa da bi mene prezrili?«

Smilil se mi je mož. Kljube so se sicer upogibale, ni se pa uklonila volja. Mož je bil — in je moral ostati »prestar«. Seveda oni drugi. »Ja mein Lieber, dass ist...!«

Službeno mesto ponudijo mlademu iskreno poštenemu možu. »Ne morem, starejši, potrebnejši se oglašajo.« »Vi dobite mesto, samo recite!« »Rok je že potekel.« »Vseeno, dobite kadar hočete!« Mladí mož pljune in odide v svoj nemirni gaj.

Doli v Subotici se križajo roke, govori se s pestjo, debatira z nogo. In krič in vik, in hrup, ropot spremlja krasne alegorične slike. Kolikor je strank v državi, toliko čuješ imen, toliko groženj, osvete za prihodnost in preteklost.

Na željo našega poverjenjstva se vržem v sredino žugajočih se borcev in jim razložim naše nazore o organizaciji.

Mi smo ljudje, ki nam je razširjati kulturo, pozabljamo pa, da moramo sami biti kulturni. Osveta je naša najtežja slabost, ugonabljala je naš narod rod za rod, nesloga je drugovala in pomagala k propasti domalega vseh slovenskih plemen.

In mi kulturonosci, jugoslovenski učitelji, ki smo se po ujedinjenju ujedinili, a se le na papirju kažemo ujedinjene, ne znamo brzdati svojih političkih strasti in ne kažemo nikake volje, da bi se ujedinili s srčno vezjo, stanovsko ljubeznijo.

Če je mogoče, da so združeni v skupni organizaciji politični glasniki, naši žurnalisti, bi pač ne bilo težko, da izključimo iz naše stanovske organizacije politično stremiljenja in se združimo resnično le na stanovski podlagi, v korist svojemu stanu, šoli in po njej državi.

Vlade prihajajo in odhajajo, politično vreme je nestalno, stalna pa je šola in učiteljstvo, ki bi imelo korakati za svojimi cilji preko vseh političkih viharjev.

In pridem zopet domov. »Kmetijska družba naj se depolitizira,« piše voditelj političke stranke SDS, kajti le tedaj bo mogla ustrezati svojemu namenu in koristiti vsemu narodu.«

Cerkev je družba vseh pravovernih kristjanov, nikogar nimajo pravice izključevati, če le živi po predpisih cerkve. Toda g. škof misli, da le ena stranka služi pravemu namenu in žuga vsem onim, ki bi se ne pokorili.

In kaj je namen onih drugih, ki se ne uklanjajo? Depolitizacija ni nič drugega.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

E. Š.: Iz Čehoslovaške.

—**Čh Brez statistike.** Zakon o uredbah državnega štedenja je bil razširjen tudi na šole, a brez nujno potrebne statistike šoloobiskujoče mladine. Zato se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi. Oblastva poskušajo sedaj že celo leto konstatirati število normalno potrebnih učnih oseb. Izdanih je bilo že toliko odredb o zbiranju statistike na posameznih šolah in toliko odlokov, da je vsak odlok še bolj zmedel pregled, da danes nihče ne ve, koliko učiteljev bo treba poslati v pokoli in kdaj in koliko novih bo nastaviti!

—**Čh »Český Učitel« contra »Škola měštanska«.** Drugi list piše: »Noben učitelj osnovne šole ne sme biti imenovan za okrajnega šolskega nadzornika! Učiteljem, ki se odlikujejo s prosvetnim delom, pač ne bo težko napraviti meščanskošolskega izpita!« Prvi list pa odgovarja: »Baš ti učitelji, ki se najbolj odlikujejo (Černy, Tuma, Kozišek itd.), ne polagajo meščanskih izpitov, ker nimajo nikdar ni mar korist lastne osebe, temveč so se posvetili osnovni šoli, posebno podeželski, ker ima ta šola velik vpliv

Tako povsodi. Pa pridem k seji, kjer se razmotriva o političnem vmešavanju v naše stanovske zadeve. Na eni strani udarjamo ob vrata, ki je izza njih padla krivica, v isti sapi pa že zagovarjamo: »šola je politicum,« »naslanjati se moramo na politične stranke!«

S šolo tedaj valovimo po političkem vretenu zdaj gori, zdaj doli, sredobežnost naj pa na nji zadošča svojemu prirodному zakonu!

Nameni naše organizacije naj bi bili predvsem etičnega in kulturnega značaja. Jaz pa smelo trdim, da je stanovska organizacija predvsem za to tu, da štiti socialne težnje učiteljstva. Človek, ki se trga za skorjo kruha, ki se bori proti nemoralu, se ne bo nikdar iskreno pehal za tem, da bi drugim lajšal življenje. Sestradan pes leti za zajcem, da ga požre, ne pa, da ga pritira pred puško sitemu lovca.

Pa da ne bo zopet zamere! Delavci se krepe in družijo materialno in duševno. Vide Nemčija!

Žurnalisti so organizirani na stanovsko-pravni in gospodarski podlagi, seveda branijo tudi interese časnikarstva samega.

Advokatska zbornica štiti na nepolitični podlagi svoje stanovske težnje in ugled stanu, državi sami pa služi le kot nekak posvetovalen organ.

Član profesorske organizacije je lani sam priznal na javnem kongresu, da ni več ne naredel, kakor da se med seboj spoznajo in da se stvori med njimi k večjemu kaka poroka.

In mi, pa tukaj ravno mi, se moramo pojeti samo za iluzijami, svoje življenje pa prepuščati v igračo političkim vremenom.

Šola ne bodi politicum, ne valutno blago, temveč ustanova celega naroda, ki jo ima ceniti vsak državljan, vsak politični eksponent. Da pa to dosežemo, moramo svoje nazore preokreniti po današnjih razmerah, ki so povsem drugačne kot v predvojni dobi.

Učiteljstva, ki živi med narodom s tako različnimi socialnimi potrebami kakor sem jih navedel, ni mogoče spraviti pod eden klobuk drugače, kakor da mu pustijo svobodno politično voljo, brzda političko prepotenco in da ga štiti pred vsemi navali političkih nasprotnikov. Da pa to dosežemo, ne molčimo, kadar je udarjena leva rama in ne kričimo, če te točjejo po desni.

V stanovske liste ne spadajo napadi proti Protiču, ne oni proti Pribečeviću ali Korošču, če bi z njimi krili političke interese, braniti z listom stanovske pravice, tega nam pa nihče ne more zabraniti in nai bi bili izpadi namenjeni proti komurkoli.

Gledati na krivice, ki se gode temu ali onemu stanovskemu tovarišu, to ni lepo, ni tovariško, ni vredno kulturno-naobraženega človeka, pač pa vsesplošne obsodbe.

To in nič več so moji in naši nazori. Lop!

na vzgojo naroda. — In take može naj bi podcenjevali z odrekanjem pravice do nadzorništva?«

—**Čh Boj za paritetni zakon.** Že od 1898. traja boj češkega učiteljstva za ta zakon, saj je prvih 7 členov zakona »magna charta« učiteljstvu. Na teh je pečat revolucijskega narodnega parlamenta in prvega prezidenta republike. Tu ne gre samo za nedotakljivost črk tega zakona, tu gre za nedotakljivost pravne zavesti in pravnega čuta celega stanu, in sicer stanu, ki je poklican vzgajati v novih generacijah naroda spoštovanje do zakonov in do njihovih varuhov. — Paritetni zakon donaha korist v prvi vrsti šoli, narodu in državi in ne pomeni nič manj nego mirno delo v prosepih republike in čehoslovaške mladine. — Iz tega boja posnemamo, da ima učiteljstvo tudi pri naprednih Čehih mnogo nasprotnikov.

—**Čh Skupen odbor vseh deželnih osrednjih učiteljskih organizacij.** V Brnu so se sešli 17. oktobra zastopniki Deželnega osrednjega društva učiteljskih enot na Češkem, Osrednjega društva na Moravskem, Osrednjega društva češkega učiteljstva v Šleziji, Zveza slovaškega učiteljstva na Slovaškem in Osrednjega

društva učiteljic ženskih ročnih del ter gospodinjstva na Češkem. Sklenili so osnovati stalen odbor v obrambo učiteljskih interesov v čehoslovaški republikli. Ustanovljena je bila tudi komisija, ki bo izdelala smernice za bodoče skupno delo vsega učiteljstva na tem temelju.

—**Čh Važen razlog za podržavljenje šol.** Med češkimi učiteljstvom sta dve stranki, ki sta idejno za in proti podržavljenju. Za »pro« pravi šolski nadzor-

Splošne vesti.

— **Nekateri šolski upravitelji in upravitelje** še niso poslali seznama prosvetnih društev in knjižnic. Prosimo, poslužite se frankiranih dopisnic, ki so priložene ceniku v to svrhu. Poročajte tudi negativno, ako ni društev, da ne bomo po nepotrebem urgirali.

— **Kaj je z našo akontacijo?** Prisljeni penzionisti smo obveščeni po odl. vel. žup. P. br. 13.251/25 z 13. m. m., da se nam izplača akont. s 1. oktobrom. Minul je oktober, a do danes še ni ficka. Čakam 2. novembra, ker se menda penzionistom »kot mani vrednim« plačuje šele 2. v mesecu, pa tudi nič. 4., tudi nič. Po 40 letnem delovanju — brco, poteni pa strada par mesecev, delaj dolgove (če ti kdo kreditira). Otroke vzemi iz šol, plačati ne moreš. Gospodinje, zavodi godrnjajo in prete z odpuštom, izkoplji iz tal ali pa ukradi — biti mora. Kako se je gospodi pri zelenih mizah mudilo s penzioniranjem in ustavitvijo plač, da bi pa obenem skrbeli za takojšnjo izplačilo akontacij, za to se pa nihče ne briga — »Ima vremena«, saj učitelj je bil vajen stradanja, kot penzionist se pa še odvadi jesti, kot ribniški konj. Da se nam prisiljenec izračuna penzija je zelo komplicirano: 1. septembra si dobiš plačo, 1. oktobra dobiš penzijo, to je ves račun.

— **Velikodušen dar šoli.** Gospod R. Knaflič, upok. šolski upravitelj v Radvanju je naklonil svoji domači šoli pri Sv. Antonu v Slov. goricah 10 krasnih, dragocenih slik, za katere mu krajni šolski svet in šolsko upraviteljstvo izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo.

— **»Zvonov« in »Plan, Vestnikov«** več letnikov in tudi posameznih številčk naprodaj. Več v upravi »Učit. Tov.«

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **Imenovanje državne izpraševalne komisije za osnovne in njim sorodne strokovne šole v Ljubljani.** Za osnovne šole: predsednik **Anton Dokler**, ravnatelj državnega moškega učiteljstva; za podpredsednika dr. **Ivan Orel**, ravnatelj državnega ženskega učiteljstva in **Nande Marolt**, prof. drž. moškega učiteljstva; za člane komisije: dr. **Gregor Zerjav**, prof. verouka na drž. ženskem učiteljstvu, dr. **Josip Demšar**, prof. verouka na drž. moškem učiteljstvu, **Emil Adamič**, učitelj glasbe drž. moškega učiteljstva, **Adolf Gröbming**, učitelj glasbe drž. žen. učiteljstva; **Josip Bačić**, prof. drž. moškega učiteljstva; dr. **Josip Šmajdek**, prof. drž. moškega učiteljstva; **Ludvik Vazzaz**, prof. drž. moškega učiteljstva; **Ivan Bajželi**, prof. drž. moškega učiteljstva; **Leopoldina Kump**, učiteljica drž. ženskega učiteljstva za ženska ročna dela; **Viktor Jaklič**, **Anton Lenarčič**, **Josip Pavčič** in **Ernest Širca**, vsj vadniški učitelji na državnem moškem učiteljstvu.

— **V komisijo za pomožne šole:** ravnatelj dr. **Ivan Orel** kot predsednik; za člane: **Ivan Dimnik**, upravitelj pomožne šole; **Angela Vodé**, učiteljica istotam; **Fran Grm**, ravnatelj državnega zavoda za gluhoneme; dr. **Mavricij Rus**, mestni fizik. — **V komisijo za gluhoneme:** prof. **Nande Marolt** kot predsednik; dr. **Fran Ramovš**, vseučiliški profesor; dr. **Pavel Krajec**, institutni zdravnik; dr. **Mavricij Rus**, mestni fizik in vseučiliški docent; **Fran Grm**, ravnatelj na državnem zavodu za gluhoneme. — **Za italijanski jezik:** dr. **Stanko Škerlj**, prof na mestni ženski realni gimnaziji.

— **Napredovanja s kraljevim ukazom v ljubljanski oblasti:** v I. grupo II. kategorije **Likar-Kunasz Klotilda**, učiteljica v Mostah; **Voglar Alojzij**, šolski upravitelj v Vidmu; **Voglar Emilija**, učiteljica v Vidmu; **Kocijančič Julija**, učiteljica v Trzinu; **Rupnik Albina**, učiteljica v Kamniku; **Gams Dragotin**, učitelj v Mostah; **Rožič-Tekavčič**, učiteljica

nik Patek: »Narodno šolstvo spada v državi k njenemu temelju. Zato naj bo močno, enotno, v njem naj se uveljavljajo temeljni principi vzgoje, ideje, na kateri je država zgrajena ali so njeni cilji to, posebno pa načela državljanske vzgoje. — Dandanes pa je narodno šolstvo tudi radi mnogih vzdrževalcev tako razbito, da ni mogoče govoriti o sigurnosti teh vzgojnih smernic v šolstvu. Zato je narodno šolstvo podržaviti.«

ca v Gornji Šiški; **Janežič Terezija**, učiteljica na Polici; **Trost-Lenček Karolina**, učiteljica v Št. Jerneju; **Mihelič Viktor**, šolski upravitelj v Dev. Mar. v Polju; **Schwinger Justina**, učiteljica na Viču; **Štular Franc**, učitelj v Valti vasi; **Prevc Amalija**, učiteljica v Predosljah; **Potočnik Pavla**, učiteljica v Ljubljani. — V 2. grupo II. kategorije **Horvatič Andrej**, učitelj v Mostah; **Andrejčič Olga**, učiteljica v Brežicah; **Seme Helena**, učiteljica v Sostrem; **Janežič Rado**, šolski upravitelj na Polici; **Jeretina Karel**, učitelj v Domžalah; **Jesih Adolf**, učitelj v Trbovljah; **Jeran Josip**, učitelj v Ljubljani; **Stojkovič Josip**, učitelj v Mostah; **Povh Mira**, učiteljica v Št. Jerneju; **Premk Alojzija**, učiteljica v Grosupljem. — V mariborski oblasti v I. grupo II. kategorije: **Smerdu Katarina**, učiteljica v Studencih; **Čonč Ana**, učiteljica v Poljčanah; **Novak-Bajt Rožica**, učiteljica v Mariboru; **Praprotnik Edvard**, učitelj v Ptujju; **Jurjevčič Marija**, učiteljica v Celju; **Nežič Milica**, učiteljica v Ptujju; **Pavčič Alojzija**, učiteljica na Ponikvi; **Petrovič Simon**, šolski upravitelj v Dev. Mar. v Brezju; **Lukman Milica**, učiteljica v Pobrežju; **Hribernik-Kunej Neža**, učiteljica v Mariboru. — V 2. grupo II. kategorije: **Gumlar Fran**, šolski upravitelj v Lipovcih; **Vavpotič Franja**, učiteljica na Humu pri Ormožu; **Vauda Mirko**, učitelj pri Sv. Marjeti ob Pesnici.

— **Napredovanja z ministrskim odlokom** v 3. grupo II. kategorije: **Jurman Marija**, učiteljica v Ptujju; **Premrov Marija**, učiteljica v Grahovem; **Lukman Franc**, učitelj meščanske šole v Celju s pripadajočimi 10 odstotki; **Anersperg Marija**, učiteljica v Bohinjski Srednji vasi; **Gradišar Josipina**, učiteljica istotam; **Vidmar Alojzija**, učiteljica v Leskovcu; **Korošec Ljudmila**, učiteljica na Jesenicah; **Jurinčič Drago**, učitelj v Zametu; **Goljar-Kunaver Franja**, učiteljica na Ježici; **Gabršek Ljudmila**, učiteljica v Mostah; **Tomec Marija**, učiteljica v Moravčah.

Učiteljski pravnik.

— **§ Vážna razsodba Drž. Saveta za neprevedene učiteljice žen. ročnih del.**

Državni Svet
Kraljevine Srba, Hrvata, i Slovenaca,
Br. 31550/25
2. oktobra 1925. godine
Beograd.
U ime
Njegovog Veličanstva Aleksandra I.
Kralja Srba, Hrvata i Slovenaca
Državni Svet.

U svom I. Odelenju, sastavljenom od predsednika Državnog Saveta g. Dr. Mihaila Poličevića, kao predsednika gg. Dr. Jovana Bogdanova, Ivana Škarije, Dimitrija Popovića i Stevana Nešića, kao članova i II sekretara P. Davidovića, uzeo je u razmatranje tužbu g. cc J. P. D. protivu rešenja Ministra Prosvete od 8. februara 1924. godine O. N. Br. 942 s kojim se tužilja otpušta, pa je proučivši kako tužbu, rešenje i ostala akta, tako i odgovor Ministru na tužbu poslat pismom od 6. VIII. 1925. godine O. N. Br. 44217 našao, da rešenje ne odgovara zakonu i ne može ostati u snazi, jer je rešenje o otpuštanju doneto tek 8. II. 1924. godine s pozivom na čl. 243 zakona o činovnicima protivno čl. 224 istog zakona, po komu oni službenici za koje se do 1. I. 1924. godine ne doneše nikakva odluka o prevodenju imaju smatrati kao prevedeni na novi zakon o činovnicima.

Kako se iz tužbenog rešenja ne vidi da je za tužilju Komisija za prevodenje činovnika do ostavljenog joj roka čl. 224. donela odluku da se ista ne prevede na novi činovnički zakon, to se ima uzeti da je ovde u pogledu utvrđivanja činjenica, slučaj predviđen u čl. 26. zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima.

Sa izloženog i na osnovu čl. 17 in 34. zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima u vezi sa čl. 52. Uredbe s poslovnim redom u Državnom Savetu i Upravnim Sudovima i čl. 228. zakona o činovnicima građ. reda, Državni Svet

ARGUS je naš najbolji informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS ove informacije so vsikdar točne izšrpne in hitro
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS -ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Uprizorite igro: Dr. Lah: »Miklavž prihaja« na šolskih, podeželskih in sokolskih odrih. Din 6.